

08.08.2018

POL-2018-20077

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Mia Aronen
mia.aronen@vm.fi

VM008:00/2017

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi sisältää muutoksia rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017, jäljempänä rahanpesulaki) mukaisia ilmoitusvelvollisia ja valvontaviranomaisia koskien. Rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan Poliisihallitus valvoo lakiesityksen ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista Veikkaus Oy:n ja sen asiamiesten osalta.

Poliisihallitus on antanut asiassa lausunnon 7.8.2018 (ID-18196800). Kyseisen lausunnon lisäksi Poliisihallituksen arpajaishallinto lausuu hallituksen esitysluonnoksesta seuraavaa rahanpesulain noudattamisen valvonnan näkökulmasta.

Huomioita koskien lakiesitystä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä

Lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetuilla toimivaltaisilla viranomaisilla olisi oikeus saada pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä salassapitosäännösten estämättä tietoja rahanpesulaissa tarkoitettuun *rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen*. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on tarkennettu, että rahanpesulaissa tarkoitetuilla toimivaltaisilla viranomaisilla tarkoitetaan tässä rahanpesulain 7 luvun mukaisia viranomaisia.

Rahanpesulain noudattamisen valvontaa koskevan rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan kyseisessä lainkohdassa mainitut valvontaviranomaiset valvovat *rahanpesulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista*. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan sille rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetty valvontatehtävä ulottuu ja rajautuu siten sen seikan valvontaan, että Poliisihallituksen valvottaviksi säädettyt ilmoitusvelvolliset noudattavat rahanpesulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisia velvollisuuksiaan.

Rahanpesulain 7 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan valvontaviranomaisen tulee ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle, jos se havaitsee suorittamansa valvonnan tai muutoin tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden seikkojen perusteella epäilyttävän liiketoimen tai epäilee terrorismin rahoittamista tai sen rangaistavaa yritystä. Ilmoitusvelvollisuus ei sisällä velvollisuutta sen tutkimiseen, onko epäilyttävässä liiketoimessa kyse rahanpesusta tai onko Poliisihallituksen epäily terrorismin rahoituksesta tai sen rangaistavasta yrityksestä perusteltu.

Poliisihallitus ei siten katso, että rahanpesulain 7 luvun 1 §:n mukainen toimivalta rahanpesulain noudattamisen valvomiseksi sisältäisi toimivallan ja -velvollisuuden rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen. Näin ollen jää täsmennyttömäksi, missä tilanteissa Poliisihallituksella olisi lakiehdotuksen 3 §:n 4 kohdan perusteella oikeus saada tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä.

Mikäli lakiehdotuksen tarkoituksena on säätää rahanpesulain 7 luvun 1 §:ssä säädetyille valvontaviranomaisille (ja asianajajayhdistykselle) oikeus saada tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmästä valvontatehtävän toteuttamiseksi, voisi lakiehdotuksen 3 §:n 1 momentin 4 kohdan muotoilla selkeyden vuoksi esimerkiksi seuraavasti:

4) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) tarkoitetuilla toimivaltaisilla viranomaisilla ja asianajajayhdistyksellä laissa tarkoitettun valvontatehtävän suorittamista varten;

Huomioita koskien lakiesitystä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksen luonnoksessa rahanpesulain 3 luvun 3 §:ään esitetään lisättäväksi kohta 10, jonka mukaan asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista on säilytettävä pankki- tai maksutilin numero, tilin omistajan tai käyttöoikeuden haltijan nimi ja tilin avaamis- ja sulkemispäivä sekä muut tiliin liittyvät tunnistetiedot siltä osin kuin ne eivät sisälly 1-9 kohtaan.

Poliisihallituksen käsityksen mukaan kaikilla ilmoitusvelvollisilla ei pankki-salaisuuden johdosta ole mahdollisuutta saada tietoonsa kaikkia 10 kohdassa mainittuja tietoja. Valvovan viranomaisen näkökulmasta Poliisihallitus pitää suotavana, että ilmoitusvelvolliselle asetetut velvollisuudet olisivat mahdollisimman selkeitä ja tarkkarajaisia. Jos osan ilmoitusvelvollisista ei ole mahdollisuutta täyttää 10 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan muusta voimassaolevasta lainsäädännöstä johtuen joko kokonaan tai osittain, olisi 10 kohdan sanamuotoa hyvä muuttaa siten, että siitä kävisi selkeästi ilmi, miltä osin velvollisuus koskee kaikkia ilmoitusvelvollisia ja miltä osin velvollisuuden soveltamisalaa on rajattu muusta lainsäädännöstä johtuen. Rajaus on toteutettavissa myös siten, että kohtaan lisätään maininta soveltamisalan rajauksesta muun lainsäädännön asettamien rajoitusten osalta, esimerkiksi seuraavasti:

10) pankki- tai maksutilin numero, tilin omistajan tai käyttöoikeuden haltijan nimi ja tilin avaamis- ja sulkemispäivä sekä muut tiliin liittyvät tunnistetiedot siltä osin kuin ne eivät sisälly 1—9 kohtaan ja siltä osin kuin niiden saamiselle ei ole muusta lainsäädännöstä johtuvaa estettä;

Jos tällainen rajaus asetetaan, Poliisihallituksen näkemyksen mukaan yksityiskohtaisiin perusteluihin olisi hyvä lisätä selventävä huomautus siitä, että velvollisuudesta 10 kohdassa tarkoitettujen tietojen säilyttämiseen voi poiketa ainoastaan silloin, jos muu voimassaoleva lainsäädäntö estää ilmoitusvelvollista saamasta tietoja. Sen sijaan esimerkiksi tietojen hankkimisesta aiheutuvat kulut tai tietojen hankkimisen haasteellisuus eivät oikeuttaisi poikkeamaan velvollisuudesta 10 kohdassa tarkoitettujen tietojen hankkimiseen ja säilyttämiseen.

Arpajaishallintopäällikkö

Saaramia Varvio

Ryhmäpäällikkö

Sari Laitakari

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 08.08.2018 klo 16:10. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.